

Стефан

КУЛТУРЕН ЖИВОТ

Средби на изложба:

СО ЈАГОДА БУИК И СО НЕЈЗИНАТА ТАПИСЕРИЈА

Ткаење во просторот или: сакав да ѝ ја вратам топлината на волната

● Нејзините скулптури од волна и кози на веднаш ги напаѓаат емоциите - поради грутката под грлото што се јавува пред тие бравурозни форми, станува разбирливо занесеното реагирање на сите пред нас и на Хенри Мур, и на светот во Лозана, во Сао Паоло, Париз... Пред тие Бели рефлексии, Црвени и Црни разлистувача ништо не изгледа поточно од тврдењата што одамна, следејќи го во печатот оддалеку нејзиниот продор во светот, можеа само да се меморираат, а не и да се почувствуваат „Ако Југославија некогаш била вистинска авангарда во современата ликовна уметност, тоа се случувало во годините кога Буик смело ја лансира новата морфолошка експресија на ткаените нитки“

да настојуваат токму тука да ги именуваат појавите со вистинското име и во однос на другите гранки на уметноста таписеријата да ја постават на своје место. Барем кога критиката би егзистирала паралелно со современите текови...

● На уметничкото дело би требало да се реагира со емоции. Знаете ли што чувствуваат посетителите пред вашите композиции?

— Ако ви кажам за она што тие ми го рекле, тоа се само пофалби. Се разбира, мнозина и молчале. Меѓутоа, постои нешто што радува: тоа е младата публика, неоптоварена со некои специјални ставови, која стои со длабоко интересирање пред моите дела. Тоа е онаа публика која не се чуди што изложениот предмет не личи на нешто што таа навикнала да го гледа, туку новоста ја прифаќа како природно движење.

● Студирате кај Томашевиќ, Бранко Хегедушиќ, Радовани... Се согласувате ли дека школата е потребна само за совладување на занаетот, а дека задачата на уметникот е да ја надмине природата, да создаде нов облик што не постои во неа?

— Секој од професорите што овде ги споменавте, во мене како личност, оставила посебна трага. Што повеќе стареам, тоа повеќе ја чувствувам. Не сум сосема сигурна дека можам да ви зборувам за совладување на занаетот на академија. Занаетот се совладува целиот живот, но морам да кажам дека сите од овие три личности на осем различен начин ги канализираа тековните на моите размисли, а тоа во годините на студирањето е најважно.

● Се согласувате ли со тоа што го вели критиката за вашата работа? Колку и за кого се важни критиката и теоретизирањето?

— Во однос на современата таписерија, со оглед на тоа дека таа спаѓа во авангардното движење, во кое јас живеам и како покренавач и како постојан борец за отворање рови на тишта, морам да ви речам дека критиката е константно зад сите нови настани. Таа е виновна што сè уште не постои и соодветна терминологија: и самиот збор таписерија одамна не одговара на она што се случува во таа област. Критиките најчесто се служат со излитени поими, наместо

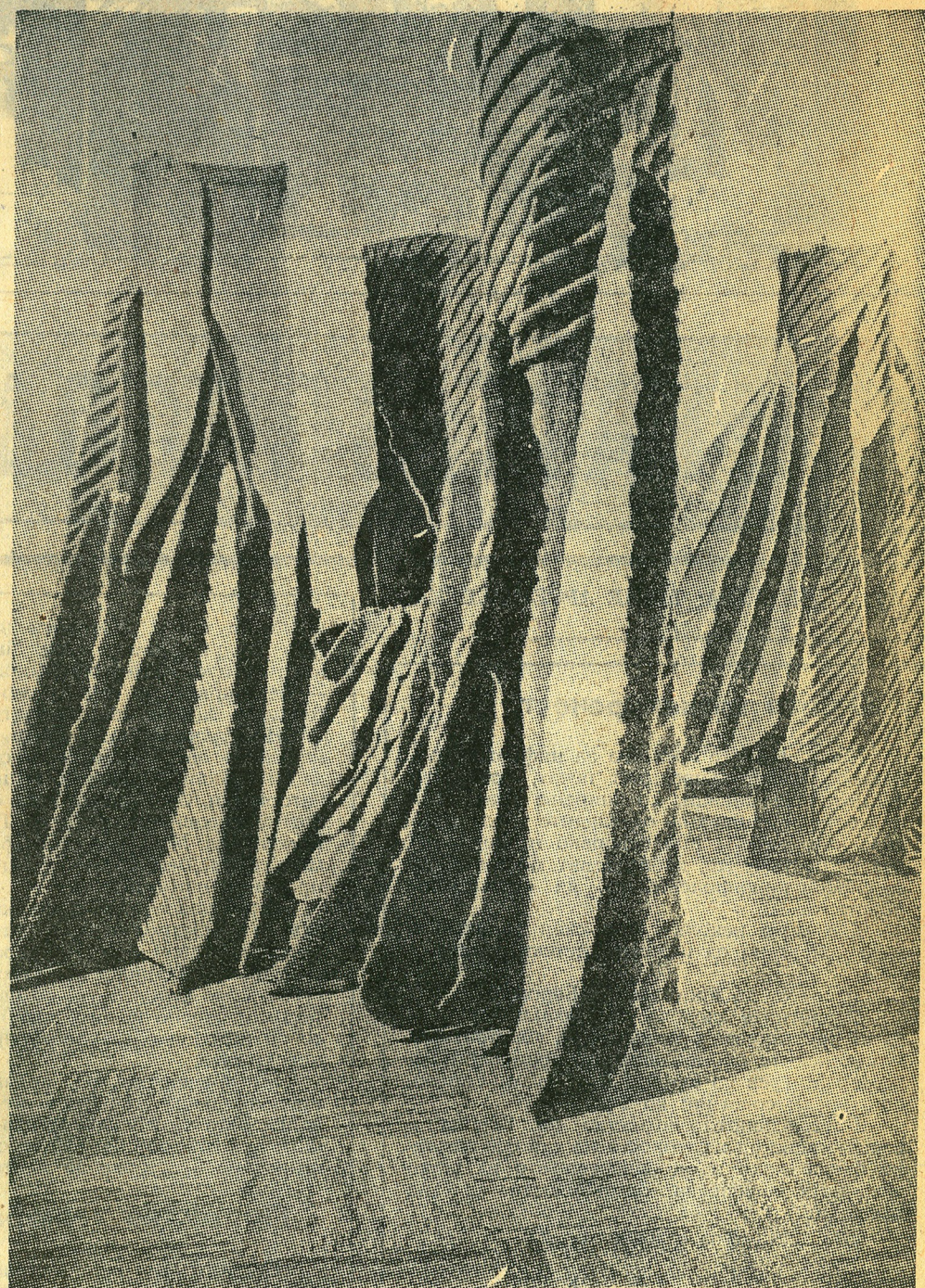
себе, тоа замрсно клопче во мене само музиката може да го размрси во јасна и чисто формулирана нитка.

● Вие го отфривте фолклорот и сè она што е традиционално и досега видено во областа на таписеријата. Каде и кога започна вашата битка со непознатото и за непознатото?

— Веќе реков дека еден од мотивите кои несопирливо ме тону на работа е љубопитството. Во еден момент, уште бев на Академијата, ме чудеше фактот што додека во целиот свет се случуваше едно незадржливо движење во апстрактната уметност, еформелот и така натаму, во француската таписерија, која тогаш единствена беше на врвот, старата течност само се претураше во нов сад. Односно, ништо значајно од времето на класичната дворска таписерија на Луј XIV не беше сè изменило. Мојата таписерија не е од артизански тип. Студирав историја на уметноста, костим, сценографија, па од еден потполно исконски ликовен однос и чувствителност заради можност од нов медиум, ме заинтересираа новите изразни можности на оваа најстара човечка уметност. Сакав на волната да ѝ ја вратам нејзината топлина, на ткаената површина заводливоста на праисконска структура, која произлегува од природната можност за преплетување на основата и јатокот. Сакав во една современа мисла да го сместам тоа ткаење во просторот, каде што е само конституиран дел на композицијата. По тоа, користејќи ја еластичноста и отпорноста на ткаениот материјал, создавав слободни форми во простиот, од кои добар дел се прикажани и на изложбава. Сè уште се стремам кон непознатото, зашто тој пат ми се чини единствено правилен.

● Вашите ткаени композиции, се чини, како да можат да живеат засекогаш на едно место, сигурно не заради монументалноста. Кој сака да ги има?

— Кога почнувам да работам една композиција, таа пред мене израснува како стебло. Расте и се раз

Јагода Буик: Разлистена форма, волна, козина

вива наоколу по некој природен закон, како да е надвор од мене, од мојата желба и моќ. И ако таков впечаток оставаат, тоа е најголем комплимент за мене. Тука, воедно и се потврдува моето мислење дека на таписеријата место то ѝ е меѓу бетонот, стаклото... дека таа со останатите архитектонски елементи треба да остварува синтеза, а притоа да ја задржи кохезијата и логичноста. Заради формалите во кои создавам, моите дела не се прикладни за станбен простор. Нив ги имаат низа американски музеи. Музејот на модерната уметност во Амстердам, неколку меморијални музеи во Југославија, разни културни институции.

● Не само што сте еден од ретките уметници кои достоино ја пронесоа слава

та на југословенската уметност во светот, туку и долго време живеете надвор од нашите граници. Интересно е да ни кажете каква е претставата на Европа и светот за нашата уметност?

— Моја заслуга на меѓународен план е единствено таа што од самиот почеток бев и останав на целото на застапниците на авангардната таписерија, со желбата за истражување, со искреноста, со непрекинатиот врска со традицијата, во најдобрата смисла на зборот, што ги понесов од својата земја. Ние имаме извонредна екипа уметници и во земјата и надвор од неа. Голем број уметници кои живеат во странство се исто толку признати на ликовен план како и во земјата. Ние, се разбира не можеме да дозволиме нашиот

критериум да биде поблаг од меѓународниот. Во Бразил, на пример, во текот на излагањето на Биеналето во Сао Паоло, Југославија со право себеси си обезбеди високо место: за Бразилците онакво какво што за нас некогаш беше место на Французите. Ние бевме земја со најдобра екипа уметници.

Меѓутоа, голема штета е што југословенската наивна уметност заради форсирањето и пренаглената коњуќтура, го дезавуира својот квалитет. Среќа што тоа не се случи со останатата југословенска уметност, која е во постојан поход. Кај нас навистина живеат и работат уметници чија формација е апсолутно профилирана и кои поседуваат свежина, креативност и пробивност.

Софија ГУРОВСКА